

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1952

TILL

RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

HELSINGFORS 1953

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1952

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

HELSINGFORS 1953

INNEHÅLL:

	Sid.		Sid.
<i>Det ekonomiska livet i Finland år 1952</i>	3	Granskningen av lånerörelsen och valutahan-	
Industrin	3	deln	18
Lantbruket och skogsskötseln	4	Inventeringen samt inspektionen av avdel-	
Arbetsmarknaden	5	ningskontoren och agenturerna	18
Utrikeshandeln	5	Fonder underställda bankfullmäktiges övervak-	
Inrikeshandeln	6	ning	18
Samfärdseln	6	Direktionen	18
Penning- och kapitalmarknaden	7	Ändring av rediskonteringsvillkoren	19
Räntenivån	8	Av Internationella Återuppbyggnadsbanken er-	
Betalningsbalansen och kapitalrörelsen	8	hållna krediter	19
Prisnivån	9	Nya korrespondentbanker	20
<i>Finlands Banks verksamhet</i>	10	Planerna på att ändra täckningen för Fin-	
Penningens värde och bankens förhållande till		lands Banks sedelutgivning	20
utlandet	10	Köp av Ab Kemi Oy:s aktier	20
Utlåningen	11	Planerna på ny myntenhet och ändring av	
Räntesatserna	12	vissa sedeltyper	21
Sedelstocken	12	Fastighetsköp	21
Sedelutgivningsrätten och dess användning	12	Den nya sedeltryckeribyggnaden	21
Bankens förhållande till staten	13	Fastställande av familjepensionsstadga för	
Utländska clearingräkningar	14	Finlands Bank	22
Rembuserna	14	Pensioner och understöd	22
Bankens bokslut	14	Dyrortstilläggen och den extra personalens av-	
<i>Av bankfullmäktige handlagda ärenden</i>	18	löning	22
Revisionen	18	Kontrollanterna vid avdelningskontoren	22
		Bankfullmäktige och revisorer	23

Det ekonomiska livet i Finland år 1952

På 1951 års högkonjunktur följde ett bakslag under redogörelseåret. Redan föregående år hade tecken på en nedgång visat sig på världsmarknaden, i synnerhet sjönko priserna på råvaror och efterfrågan minskades, men följderna av omslaget gjorde sig kännbara i Finland först senare. Ännu under de första månaderna av 1952 var exporten i stöd av de under föregående år uppgjorda leveransavtalen ansenlig till omfånget och priserna voro höga, men småningom påverkades Finlands export och sedermera även industriproduktionen av den reducerade efterfrågan i utlandet och det starka prisfall. Ansvällningen av importen i början av året försvårade för sin del skötseln av de utländska betalningsförbindelserna. Den utländska betalningsbalansen blev också sällsynt oförmånlig.

Under sådana förhållanden höll sig industriproduktionen icke mera på föregående års höga nivå utan sjönk något. Lantbruket åter led avsevärt av den regniga sommaren och av det dåliga skördevärdet. Skogsaffärerna voro tämligen obetydliga på hösten och stubbhyrorna gingo ned. Den totala nationalinkomsten beräknas ha minskat med c. tre procent från föregående år, men i slutet av året spred sig avmattningen. En anpassning efter en dylik nedgång hade icke varit alltför svår, om icke kostnadsnivån tämligen allmänt hade hunnit jämkas sig efter föregående års toppriser.

Penningmarknaden, som vid redogörelseårets ingång tillfälligt hade lättat, stramades till på nytt under de första månaderna av året, och denna tendens fortfor ända till årets slut. Inlåningen var visserligen rätt riklig, men efterfrågan på kredit var stor för en mångfald nyttiga och viktiga ändamål och framför allt för finansiering av den varuupplagring som den stora importen och avmattningen av exporten föranledde.

Den på hösten 1951 planerade stabiliseringspolitiken gav positiva resultat, prisnivån var långsamt sjunkande och inflationstendenserna försvagades. Förtroendet till penningvärdet stärktes, vilket i sin tur gav stöd åt stabiliseringssträvandena.

Som en prestation för sig kan ännu noteras leveransen av de sista krigsskadeståndsvärorna före utgången av den fastslagna perioden, den 19 september, då sammanlagt 226.5 milj. skadeståndsdollar hade erlagts. Leveranserna under redogörelseåret belöpte sig till 10.5 milj. skadeståndsdollar och voro därför märkbart mindre betungande än under tidigare år. Enligt handelsstatistiken var värdet av 1952 års skadeståndsleveranser 8 215 milj. mark, medan motsvarande värde föregående år var 12 396 miljoner.

Industrin

Industrins verksamhet var under årets första månader till och med livligare än under toppåret 1951. Från och med april reducerades likväl industrins produktionsvolym och sjönk under föregående års volym. Enligt Statistiska centralbyråns index var volymen för hela året ungefär 7 % mindre än föregående år, men å andra sidan större än under åren därförinnan.

Denna nedgång berodde huvudsakligast på att man måste begränsa *exportindustrins* produktion, i och med att exporten minskades och då lagringsmöjligheterna helt hade utnyttjats. Volymindex sjönk från 128 poäng till 109 eller med c. 15 %. Enligt förhandsuppgifter minskades tillverkningen med 25 % för sågvaror, 22 % för sulfatcellulosa, 13 % för sulfitecellulosa, 10 % för slipmassa och 28 % för kartong. Papper producerades sammanlagt lika mycket som föregående år,

dock så, att tillverkningen av tidningspapper ökades men av övriga pappersslag minskades. Produktionen av trähus ökades även.

Även *hemmamarknadsindustrins* produktion minskades, ehuru rätt obetydligt. Volymindex sjönk från 135 poäng till 130 eller med c. 4 %. Utvecklingen var olika inom de olika industrierna. Sålunda ökades produktionsvolymen bl. a. för malmbrytningen, närings- och njutningsmedelsindustrierna samt elektricitets-, gas- och vattenledningsverken. En betydande minskning skedde däremot inom verkstadsindustrin, sten-, ler- och glasindustrin, den kemiska industrin samt läder- och gummiindustrin.

Byggnadsverksamheten stod enligt förhållningsberäkningar på ungefär samma nivå som år 1951. Byggnadsbehovet var fortfarande lika stort som förut, och byggnadsförnödenheter fanns det också över huvud tillräckligt av; knappheten på kapital utgjorde flaskhalsen, och den tilltagande svårigheten att få kredit begränsade mot slutet av året påbörjandet av nya byggen. Enligt beräkning användes för byggnadsverksamheten ungefär 134 miljarder mark eller omkring fyra miljarder mera än föregående år. I början av året betraktades den synnerligen livliga byggnadsverksamheten som en inflationsfaktor, och man försökte hålla den tillbaka, i synnerhet beträffande offentliga byggnader, men då sedermera till följd av konjunktur-omslaget arbetslöshet började uppträda, försökte man tvärtom stimulera byggnadsverksamheten.

Enligt förhandsberäkningar fullbordades i städer och köpingar byggnader omfattande drygt 7.3 milj. m³, dvs. 35 % mera än föregående år. Ungefär 3.1 milj. m³ nya bostadshus blevo färdiga, varför ökningen från föregående år var drygt 27 %. Antalet nya bostadslägenheter, omkring 12 500, var ett rekord som med c. 32 % översteg motsvarande antal år 1951.

Byggnadsverksamheten i enlighet med jordanskaffningslagen fortfor med samma livaktighet som förut. Under redogörelseåret blevo sammanlagt 12 180 byggnader färdiga mot 12 670 föregående år. Av byggnaderna voro 5 470 boningshus, 3 410 djurstall och 3 300 andra byggnader. Vid årets slut voro c. 15 860 byggnader under arbete. — Den övriga byggnadsverksamheten på landsbygden

avtog märkbart på hösten, vilket berodde på den svaga skörden och skogsaffärernas ringa omfattning.

Lantbruket och skogsskötseln

Väderleksförhållandena voro i allmänhet ogynnsamma för *åkerbruket* under växtperioden, emedan temperaturen höll sig lägre än normalt och regnmängden efter torkan i maj översteg den normala ända från juni. Mognaden av sädesväxterna försenades och bärgningen av alla odlingsväxter försvårades, varigenom i synnerhet deras kvalitet sjönk; även på grund av tidiga snöfall och då marken tidigt frös till blev en del spannmål obärgad och höstplöjningar ogjorda. Enligt förhandsuppgifter erhöles 250 000 ton vete mot 214 600 ton år 1951, 181 900 ton råg mot 187 900, 206 000 ton korn mot 209 700 ton eller sammanlagt 637 900 ton brödsäd mot 612 200 ton föregående år. Vidare var havreskörden 726 000 ton mot 737 400 ton, potatis-skörden 1 615 500 ton mot 1 384 000 ton och skörden av odlat hö 3 274 900 ton mot 2 942 400 ton år 1951. Hela skörden beräknas ha uppgått till 3 616 milj. spannmålsenheter medan den föregående år var 3 380 miljoner. Härvid har den kvalitativa försämringen av skörden icke beaktats.

Inom *boskapskötseln* fortfor en långsam stegring. Enligt förhandsupplysningar var mjölkproduktionen 2 650 milj. kg, vilket innebär en stegring med knappa 4 % från föregående år. Produktionen av smör ökades uppskattningsvis med c. 5 %, ostproduktionen något mera. Däremot beräknas, att både kött- och äggproduktionen i någon mån minskade.

Skogsarbeten utfördes under avverkningsperioden 1951/52 i stor omfattning under inflytande av de förmånliga exportkonjunkturer, som rådde år 1951. Sammanlagt avverkades 37.8 milj. m³ löst mått mot 33.0 miljoner under avverkningsperioden 1950/51 och avsevärt mindre under nästföregående. De ändrade konjunkturerna under senare hälften av 1952 ledde till en minskning av såväl skogsförsäljningarna som avverkningsarna. Under tiden juni—december avverkades 10.4 milj. m³ löst mått mot 12.8 miljoner föregående år. I januari 1952 befunno sig i skogsarbeten sammanlagt 200 000 personer eller lika

Utrikeshandeln

Under de första månaderna av redogörelseåret präglades exporten ännu av de förmånliga konjunkturerna, emedan leveranserna hade avtalats på basen av förhållandena föregående år, och exportvärdet var betydligt större än då. Småningom ledde likväl det starka priset, minskningen av köplusten i utlandet och den stränga importbegränsningen i köparländerna till en reducering av exporten. Resultatet var, att hela årets export belöpte sig till 156 746 milj. mark jämfört med 186 883 miljoner året förut. Exporten var således till sitt värde c. 16 % mindre än rekordåret 1951, men fortfarande mycket större än åren därförinnan. Att exportvärdet sjönk berodde dels på att exportpriserna försämrades, dels på att volymen minskades. — Vid sidan av den kommersiella exporten pågick skadeståndsexporten ända till september. Då dessa leveranser slutfördes till den 19 nämnda månad, var deras totala värde för 1952 betydligt mindre än för 1951, nämligen 8 215 milj. mark mot 12 396 miljoner.

Importen var genast från början av året rekordartad, ungefär dubbelt så stor som året förut, en följd av att importlicenser hade beviljats så frikostigt. När det blev uppenbart att exporten minskades, begynte man begränsa importen, men emedan beviljade licenser i stort antal ännu voro obegagnade, framträdde verkan av den reducerade licensgivningen endast långsamt. Importsiffrorna för slutet av året voro likväl mindre än ett år tidigare. Det oaktat steg det totala importvärdet rekordartat högt, till 182 080 milj. mark jämfört med 155 464 miljoner föregående år. Ökningen var således drygt 17 % och berodde på att importvolymen ökades avsevärt; importpriserna däremot voro under hela året vikande.

Emedan exportpriserna sjönko betydligt mera än importpriserna, blev bytesförhållandet allt ofördelaktigare ju längre tiden led. I genomsnitt var bytesförhållandet 142 eller endast två poäng sämre än föregående år, men i december var det ej mera än 114 mot 189 i december 1951.

Då exportvärdet på detta sätt sjönk medan importvärdet steg, blev handelsbalansen synnerligen svag. Importöverskottet var så stort som 25 334 milj. mark, varemot år 1951 ett 31 419 milj. marks exportöverskott hade upp-

mycket som ett år tidigare. Som vanligt sjönk antalet arbetare därefter snabbt och var som lägst i juli med 32 000, en femtedel mindre än föregående år. Därefter höll sig antalet kontinuerligt litet lägre än under föregående år och uppgick i december till 110 000 mot 125 000 ett år tidigare.

Arbetsmarknaden

I början av redogörelseåret präglades arbetsmarknaden av den överfulla sysselsättning, som hade rått under föregående år. En sedvanlig vinterarbetslöshet förekom visserligen, men i mindre omfattning än år 1951, för att icke tala om nästföregående år. På höstsidan började likväl situationen försämrast närmast till följd av omslaget i exportkonjunkturerna, och innan årets slut var antalet arbetslösa märkbart större än under de närmast föregående åren och översteg t. o. m. i december siffrorna för år 1950. Arbetslöshetsregistren upptogo vid årets slut 35 500 personer mot endast 3 600 personer ett år tidigare. Av de arbetslösa var mer än hälften diversearbetare. — Från statens och kommunernas sida ordnades arbetsplatser, där största delen av de arbetslösa voro i arbete.

Under hela året var arbetsutbudet för män rätt rikligt; antalet arbetssökande var för det mesta mindre än antalet arbetstillfällen. I september inträdde likväl en försämring, och i november—december fanns det mycket flera arbetssökande än lediga platser. På arbetsförmedlingsbyråns avdelning för kvinnor var antalet arbetssökande under samtliga månader större än antalet arbetstillfällen — såsom även år 1951 var fallet — men i slutet av året försämrades förhållandet ytterligare.

Arbetsfreden bevarades under redogörelseåret bättre än på långa tider; endast ett fåtal och relativt obetydliga arbetstvister rapporterades. Detta var naturligtvis en följd av borgfreden föregående år. En annan följd av borgfreden var, att den allmänna lönenivån förblev oförändrad, eftersom priserna icke stego med 5 %. Likväl kunde en tämligen allmän, om än svag lönestegring märkas, men å andra sidan var det ökade utbudet på arbetskraft ägnat att minska bruket att erlagga „svarta” löner. Under årets sista månader kunde i många branscher observeras en sänkning av ackordlönerna.

stått. Handelsbalansen blev därigenom 56 753 milj. mark sämre än föregående år. Även om man beaktar, att handelsbalansen år 1951 var exceptionellt förmånlig, måste redogörelseårets resultat anses synnerligen svagt jämfört t. ex. med åren därförinnan. Den stabilitet i de utländska betalningsförhållandena, som hade uppnåtts år 1951, gick därför till största delen åter förlorad. — Resultatet blir icke bättre, om skadeståndsleveranserna beaktas. På så sätt räknat blir 1952 års importöverskott 17 119 milj. mark och 1951 års exportöverskott 43 815 miljoner.

Då importen växte, översteg inom alla dess huvudgrupper såväl volymen som värdet motsvarande siffror för 1951. Importen av råvaror utgjorde den största gruppen och representerade 41.4 % av hela importvärdet mot 48.6 % föregående år. Denna relativa tillbakagång berodde huvudsakligast på det starka prisfall på råvaror. Mest ökades importen av maskiner och transportmedel samt närings- och njutningsmedel, och emedan dessa varors prisnivå höll sig oförändrad, delvis till och med steg, växte ifrågavarande gruppers andelar i hela importen till 26.9 resp. 17.9 % från 20.8 resp. 15.7 % ett år tidigare. „Övriga konsumtionsvaror” blevo billigare; trots att även deras importvolym växte, blev deras andel i totalimporten 13.8 % eller litet mindre än år 1951.

I exportens struktur skedde den betydande förändringen, att trävaror och trätillverkningar åter höjde sig till första plats, beroende på att priserna på dem i genomsnitt voro högre än år 1951. Denna grupps andel i totalexporten steg därför från 39.3 % till 44.9 %. Pappersindustriprodukterna däremot, vilkas exportvolym minskades avsevärt och vilkas medelpriser trots den höga prisnivån i början av året sjönko långt under föregående års nivå, fingo nöja sig med andra plats med 42.3 % mot 53.0 % föregående år. Exporten av „övriga varor” steg till 10.9 % av hela exporten jämfört med endast 6.6 % år 1951, och den obetydliga exporten av animaliska livsmedel ökades något — tack vare exportpremierna.

Exporten av de flesta viktiga exportvaror var under redogörelseåret mindre än år 1951, delvis också mindre än år 1950. Sålunda utfördes 611 000 standard sågvaror mot 875 000 standard föregående år, 143 400 ton slipmassa mot 209 700 ton, 476 500 ton sulfat-

cellulosa mot 593 700 ton, 245 400 ton sulfatcellulosa mot 387 800 ton, 569 100 ton papper mot 605 200 ton — exporten av tidningspapper ökades något, men exporten av övriga pappersslag minskades desto kännbarare — ytterligare 109 200 ton papp och kartong mot 164 800 ton, 222 000 m³ faner mot 279 000 m³ och 5 112 000 m³ rundvirke mot 5 305 000 m³. Utom tidningspapper var det endast trähus som exporterades i samma utsträckning som år 1951; exporten omfattade nämligen 1 048 600 m² golvyta mot 1 038 400 m² året förut.

Inrikeshandeln

Inrikeshandeln förblev lika livlig som under föregående år. Partihandelsomsättningen steg till sammanlagt ungefär 251 miljarder mark och var därmed c. 7 % större än år 1951. Då partiprisindex sjönk blott obetydligt, anger detta relationstal rätt bra utvecklingen av de omsatta varukvantiteterna.

Samfärdseln

Skeppsfarten var i början av året tack vare den stora importen livligare än föregående år, men sjönk under den senare hälften av 1952 till en avsevärt lägre nivå. Antalet under året avgångna fartyg var 8 430 med 5 958 000 nettoregistertons dräktighet mot 9 052 fartyg och 5 846 000 ton år 1951. Den med handelsfartygen transporterade varumängden avspeglar ännu tydligare konjunkturförändringen. Den utskleppade varumängden sjönk från 7.5 milj. ton år 1951 till ungefär 5.9 milj. ton under redogörelseåret, medan den inskeppade mängden höll sig nästan på sin förra nivå eller 5.5 milj. ton, trots den avsevärda minskningen i slutet av året. — Fraktmarknaden försämrades ansevärt.

Handelsflottan utökades med några nya fartyg, men å andra sidan avfördes en del gamla, varför totalantalet fartyg sjönk till 626. Samtidigt ökades likväl bruttotonnaget med nästan 7 % till 631 800 ton. Handels-tonnaget nådde det oaktat ännu icke sin förkrigsnivå.

Järnvägarnas godstransporter voro i början av året, då både importen och exporten voro ansevärt större än föregående år, men

avtogo sedan betydligt. Hela den transporterade varumängden utgjorde 17.0 milj. ton och var således nästan 12 % mindre än år 1951. Godstågens vagnsaxelkilometertal minskades, likaså passagerarantalet och persontågsgens vagnsaxelkilometertal.

Biltrafiken växte betydligt och importen av bilar var större än någonsin förut. Sammanlagt importerades trots begränsningarna i slutet av året 26 500 nya bilar och automobilunderrederna mot 18 700 föregående år. Antalet bilar i trafik steg från 76 200 vid 1951 års slut till 101 200 ett år senare. Den största ökningen visade personvagnarna, vilka stego till nästan 52 600. Antalet lastbilar var 44 500 och bussar 4 100. Antalet motocyklar mer än fördubblades i och med att det steg till 28 900.

Flygtrafiken växte ansevärt, delvis som en följd av turisttrafiken i samband med de olympiska spelen. Aeros flygplan flögo ungefär 3.2 miljoner kilometer mot knappa 2.6 miljoner föregående år. Antalet flygpassagerare ökades med nästan 18 % eller till 113 000, varav ungefär 60 % i trafiken på utlandet. Ökningen kom i sin helhet på utlandstrafiken.

Penning- och kapitalmarknaden

Den lättad, som inträdde på penningmarknaden mot slutet av 1951 och som närmast var en följd av de förmånliga exportkonjunkturerna och de betydande exportförsökten, varade icke länge. Redan från början av året vidtog åter en tillstramning, som med undantag för en temporär avspänning på sommaren fortsatte med tilltagande skärpa ända till årets slut. Kreditinrättningarnas depositionsörelse var visserligen stor, men affärsvärlden tog i snabb takt ut sina checkdepositioner, och kreditbehovet var synnerligen stort. Detta berodde på många omständigheter, framför allt på den stora importen, avmattningen av exporten och ansvällningen av exportindustriernas lager, den livliga byggnadsverksamheten och annan investering samt ytterligare statens och kommunernas penningbehov. Resultatet av alla dessa faktorer samverkade, att penningmarknaden var synnerligen stram vid årets slut.

Affärsbankernas egentliga depositioner ökades under redogörelseåret med 13 064 milj. mark motsvarande 28 %, medan ökningen föregående år hade varit 10 099 miljoner. Å andra sidan minskades av nyss nämnda orsaker deras checkräkningar ännu mera eller med 14 748 milj. mark, vilket motsvarar en dryg tredjedel av de medel, som i början av året funnos på dessa räkningar; år 1951 däremot hade checkräkningarna vuxit rekordartat eller med 18 307 miljoner. Affärsbankernas totala inlåning från allmänheten minskades därför med 1 684 milj. mark, varemot den föregående år hade ökat med 28 406 miljoner. Icke heller affärsbankernas tredje inlåningskälla, de andra kreditinrättningarna, gav någon lättad, ty även dessas konton minskades med 883 milj. mark mot att året förut ha ökat med 2 806 miljoner.

Fastän affärsbankernas inlåning i sin helhet således minskades med 2 567 milj. mark, växte deras utlåning fortfarande av ovan nämnda orsaker. Under loppet av 1952 hade deras totala utlåning stigit med 20 238 milj. mark eller 23 % och således ännu mera än år 1951, då ökningen var 18 707 miljoner.

Det var naturligt att bankernas kassor eller övriga disponibla medel icke förslogo för att utjämna den sålunda uppkomna spänningen mellan in- och utlåning, utan bankerna måste i allt större omfattning anlita centralbankens hjälp. Rediskonteringen växte därför månad för månad, avtog visserligen litet på sommaren, men växte desto kraftigare mot slutet av året. Den sista december hade affärsbankerna rediskonterat växlar till ett värde av 15 294 milj. mark mot att vid redogörelseårets början ha varit helt utan skuld till centralbanken.

Affärsbankernas utländska tillgodohavanden och skulder reducerades vardera under redogörelseåret, de förstnämnda dock betydligt mera. Bankernas utländska nettotillgodohavande, som i början av året var 2 406 milj. mark, gick sålunda ned till 257 miljoner vid årets slut.

I de övriga kreditinrättningarna, d.ä. sparbankerna, postsparbanken, andelskassorna och deras central, handelslagens spar-kassor och Fastighetsbanken, visade inlåningen kraftig stegring ända till augusti, men slutet av året var sämre, bl. a. till följd av den svaga skörden och de obetydliga skogs-försäljningarna. Sammanlagt ökades inlå-

ningen i dessa kreditinrättningar med 28 713 milj. mark eller drygt 25 %, medan ökningen föregående år hade varit 29 577 milj. mark eller 37 %. Efterfrågan på kredit var även i dessa inrättningar stor och översteg i allmänhet utlåningsmöjligheterna.

För Finlands Banks utlåning redogöres i den andra avdelningen av denna berättelse.

Kapitalmarknaden var ännu mattare än åren förut. Staten sålde visserligen för 825 milj. mark obligationer tillhörande ett nytt, till en miljard fixerat lån, som emitterades för förbättring av trafikförhållandena i norra Finland, samt ytterligare för 2 525 milj. mark obligationer av IV sparbankslånet och för 346 milj. mark vissa andra obligationer, men av alla dessa placerades största delen i postsparbanken och icke på marknaden. Endast tre andra obligationslån emitterades, nämligen Helsingfors stads lån på 600 milj. mark, Fastighetsbankens lån på 120 milj. mark och Osuustukkukauppas lån på 100 milj. mark. Allt som allt såldes nya obligationer till ett värde av 4 450 milj. mark mot 9 507 miljoner föregående år. Amorteringen av obligationer hörande till gamla lån översteg betydligt försäljningen av nya.

Fondbörsen avspeglar tydligt den allt stramare tendensen på penningmarknaden; även för industrins vidkommande minskade de dåliga tiderna intresset för aktier. Aktiekurserna voro i allmänhet under hela året vikande — fränsett en liten stegring under juli—augusti. Aktieindex sjönk därför från 203 poäng i december 1951 ända till 164 poäng i december 1952. Industriaktierna voro som vanligt känsligare än andra; index för dem sjönk från 217 poäng till 170 poäng eller med i det närmaste 22 %, medan bankaktierna visade en motsvarande nedgång från 132 poäng till 121 eller endast 8 %. Omsättningen på fondbörsen minskades betydligt mera än vad nedgången i den genomsnittliga aktiekursen hade inneburit; dess totalvärde var 1 984 milj. mark mot 2 781 miljoner föregående år.

Räntenivån

Den allmänna räntenivån sjönk i december 1951 och vid årsskiftet. Från början av redo-

görelseåret blev depositionsräntan i de olika grupperna av kreditinrättningar 5, 5 1/4 och 5 1/2 %, räntan på checkräkning 1 % och högsta utlåningsräntan 8 %. Affärsbankerna, som på basen av kreditinrättningarnas inbördes avtal hade erlagt en lägre depositionsränta än sparbankerna och övriga mindre kreditinrättningar, meddelade i slutet av januari, att de ämnade betala samma ränta som de sistnämnda, varpå de höjde sin depositionsränta till 5 1/2 %. Då de andra kreditinrättningarna i sin tur höjde sin ränta, höjde affärsbankerna sin ytterligare till 6 %. Detta „räntekrig” hotade att leda till lagstiftningsåtgärder, dvs. reglering av räntan och andra lånevillkor. För att undvika detta ingingo kreditinrättningarna en ny överenskommelse, enligt vilken ifrågavarande räntedifferens inskränktes till 1/4 %. Från början av mars var depositionsräntan således 5 1/2—5 3/4 % och räntan på checkräkning i affärsbanker 1 %, i sparbanker 1 1/2 %. I övriga hänseenden förblev räntefoten oförändrad under hela redogörelseåret.

Betalningsbalansen och kapitalrörelsen

Om den *utländska betalningsbalansen* finnas ännu icke definitiva uppgifter tillgängliga, men likväl kan man redan nu sluta sig till, att dess löpande utgifter i mycket betydande grad överstego inkomsterna. Detta berodde huvudsakligast på utrikeshandeln, som visade ett 25 334 milj. marks utgiftsoverskott, medan år 1951 ett 31 419 miljoners inkomstöverskott hade uppstått. Ytterligare bör beaktas, att handelsflottans fraktinkomster uppskattningsvis voro en tredjedel mindre än föregående år, vilket innebär en inkomstminskning med ungefär fem miljarder. Om man förutsätter, att betalningsbalansens övriga löpande poster voro oförändrade, skulle således den utländska betalningsbalansens löpande utgifter under redogörelseåret ha överstigit inkomsterna med närapå 28 miljarder mark, medan det år 1951 tvärtom uppstod ett inkomstöverskott på drygt 33 miljarder. Möjligen var t. ex. resultatet av turisttrafiken till följd av de olympiska spelen fördelaktigare än föregående år, men alltför mycket kan det inte ändra det faktum, att den

utländska betalningsbalansen var sällsynt oförmånlig under redogörelseåret.

Detta faktum återspeglas å andra sidan även i den *utländska kapitalrörelsen*. Under redogörelseåret erhöles i någon mån ny utländsk kredit. I slutet av april beviljade Internationella Återuppbyggnadsbanken ett lån på 20 milj. dollar närmast för kraftverksbyggen och anskaffning av maskiner för exportindustrin samt röjningsmaskiner. Härtill anslöt sig ett av samma bank i november beviljat lån på 18 milj. svenska kronor för anskaffning av trä- och pappersindustrimaskiner från Sverige. Ytterligare fick Finland i december av Internationella Valutafonden köpa 4.5 milj. dollar, för vilken summa motsvarande markbelopp deponerades i fonden som säkerhet. Sammanlagt motsvara dessa krediter ungefär 6 760 milj. mark men av dem utnyttjades under redogörelseåret endast en del till ett motvärde av 1 661 milj. mark. Som ny kredit böra ytterligare räknas bl. a. vissa lån för fartygsbyggen, sammanlagt 903 milj. mark, vilka ordnades efter hand som de i utlandet beställda fartygen blevo färdiga. Vidare ökades den utländska skulden med de belopp, som under året lyftes av tidigare för olika ändamål beviljade krediter och som inalles uppgingo till 1 221 milj. mark. Från dessa summor bör å andra sidan avdragas amorteringarna av en del utländska skulder, sammanlagt 4 235 milj. mark, och vissa inköp av obligationer i utlandet till ett motvärde av 611 milj. mark. Då ännu vissa utjämningsposter beaktas, finner man, att den långfristiga och halvlånga skulden till utlandet alls icke växte under redogörelseåret utan tvärtom reducerades med 1 158 milj. mark, trots att behovet av utländska lån var synnerligen stort.

Vad de kortfristiga skulderna och tillgodohavandena beträffar, kan tills vidare endast konstateras, att Finlands Banks och affärsbankernas sammanlagda utländska nettotillgodohavande enligt bokföringsvärdet var 33 754 milj. mark vid redogörelseårets början och endast 15 280 miljoner vid dess slut, varför man kan säga, att 18 474 milj. mark användes för betalning av importöverskottet.

Prisnivån

Den inflatoriska prisstegringen, som hade pågått i åratal, övergick under redogörelseåret i ett prisfall. Detta berodde till en del på det år 1951 ingångna stabiliseringsavtalet, som bl. a. förutsatte vissa prissänkningar, ävensom på att penningvärdet blev fastare. Denna tendens förstärktes ytterligare av prisfallet på den internationella marknaden. Av dessa orsaker sjönko prisindex i långsam takt ända till hösten, då nedgången synes ha avstannat.

Partiprisindex sjönk från 1928 poäng i december 1951 till 1 734 poäng i september, men steg därefter något, till 1 765 i december år 1952. Prisnivån var då 8.5 % lägre än ett år tidigare, varemot den år 1951 tvärtom hade stigit 34.0 %. Prisfallet var något större för de inhemska varorna, 9.2 %, än för de importerade, 6.5 %. Observeras bör, att nedgången var alldeles obetydlig för lantbruks- och industriprodukternas vidkommande, men att priserna på skogsprodukter i hemlandet sjönko med 22.2 %, givetvis en följd av prisfallet utomlands.

Levnadskostnadsindexen höll sig praktiskt taget på sin gamla nivå, emedan den ju ytterst litet påverkas av skogsprodukternas priser. Totalindex, som med 1935 års priser som bas var 1 166 poäng i december 1951, steg i januari till 1 208, men sjönk sedan till 1 195 i juni, för att åter småningom stiga till 1 217 poäng i december. Stegningen från december 1951 till december 1952 var således 4.4 %. Priserna utvecklades emellertid mycket oenhetligt, en del stego medan andra sjönko. Kraftigast eller med 32.9 % stego hyrorna, då vissa höjningar av de reglerade hyrorna tillätos; hyresindex är likväl mycket lägre än övriga gruppindex. Även skatteindex steg avsevärt, med 20.9 %. Index för föda steg obetydligt, med endast 4.2 %. Index för värme och lyse samt beklädnadsindex ändrades i motsatt riktning. Den förra sjönk med 8.1 %, den senare med 7.9 %. — Den nya levnadskostnadsindexen, som icke påverkas av skatterna, steg från 100 poäng till 102. — Byggnadskostnadsindex åter var i december 101 poäng mot 105 ett år tidigare.

Finlands Banks verksamhet

Penningens värde och bankens förhållande till utlandet

De utländska valutakurserna förblevo oförändrade under redogörelseåret; dollarkursen var hela året 231 mark, pundkursen 646 mark och kursen på svenska kronan 44:50. Kursen på Kanada-dollar steg visserligen från 227 mark till 237, men det var oberoende av oss och orsakades av att Kanada-dollarns förhållande till USA-dollar ändrades. Markens inhemska köpkraft förblev även den, såsom förut påvisats, i stort sett oförändrad.

Under årets lopp ändrades bankens utländska tillgodohavanden och förbindelser ungefär lika kraftigt som under föregående år men i motsatt riktning. Den största förändringen visade kontot för utländska valutor, vilket i början av redogörelseåret hade ett rekordartat saldo om 24 123 milj. mark. Denna valutareserv minskade dock med få undantag vecka för vecka på grund av att exporten avtog och importen ökade, så att värdet av valutorna vid årets slut utgjorde endast 9 645 milj. mark. Minskningen var sålunda 14 478 milj. mark eller 60 %. Under redogörelseåret förbrukades alltså största delen av det år 1951 erhållna valutabeloppet. Emedan en betydande del av tillgodohavandena på ifrågavarande konto utgjordes av „svaga” eller bundna valutor, var möjligheten att använda dem exempelvis till finansiering av importen relativt begränsad.

Kontot för utländska växlar utveklades i motsatt riktning och ökade till en början från 2 659 milj. mark till 6 316 miljoner per den 31 juli men minskade åter till 4 503 miljoner vid årets slut och var alltså då 1 844 milj. mark eller 69 % större än vid ingången av året. Detta konto upptar bl. a. de dollarväxlar, som bankens kunder givit som täckning för den kredit de genom Finlands Banks förmedling erhållit från Inter-

nationella Återuppbyggnadsbanken för utveckling och utvidgning av landets industri. — Det jämförelsevis obetydliga tillgodohavandet på kontot för utländska sedlar och räntekuponger förändrades relativt litet och var vid utgången av året 175 milj. mark.

Till utländska tillgodohavanden bör ännu räknas saldot på utländska clearingräkningar, vilket uppstått genom att nettofordringarna och -skulderna på de olika ländernas clearingräkningar sammanslagits. Under redogörelseåret uppvisade detta konto hela tiden plussaldon, beroende på att de sammanslagna fordringarna från en del länder överstego skulderna till de andra länderna. I början av året fanns på kontot ett nettotillgodohavande på 3 297 milj. mark. Under vintermånaderna ökade saldot och nådde sitt högsta belopp, 7 850 milj. mark, i mitten av april, varefter det under våren och sommaren snabbt sjönk till 1 672 miljoner per den 30 september. Fram till slutet av året ökade tillgodohavandet åter och utgjorde den 31 december 4 430 milj. mark, vilket var 1 133 milj. mark eller 34 % mera än ett år tidigare.

Bankens guldinnehav, som även det i viss bemärkelse kan räknas till de utländska tillgodohavandena eller åtminstone är jämförbart med dem, förblev år 1952 praktiskt taget oförändrat. Efter en minskning om drygt en miljon var saldot vid årets slut 5 863 milj. mark.

Skulder till utlandet förekommo under redogörelseåret på tre konton; de utländska clearingräkningarna uppträdde icke mera på balansens skuldsida emedan skulderna på dessa konton äro beaktade som avdrag på tillgodohavandena. Det största skuldsaldot uppvisar kontot för utländska kontoinnehavare. I början av redogörelseåret var skulden 1 256 milj. mark. Därefter ökade den småningom till 4 323 miljoner den sista de-

cember, då den alltså hade stigit med 3 067 milj. mark eller 244 %. Som andra i ordningen bland bankens utländska förbindelser kommer det s. k. IFB-kontot. Här ingår den skuld till Internationella Återuppbyggnadsbanken och Internationella Valutafonden som motsvaras av bland tillgångarna upptagna statsväxlar. Denna skuld var i början av redogörelseåret 1 662 milj. mark men ökade till 2 697 miljoner i slutet av året, då banken av Internationella Valutafonden inköpte 4.5 milj. dollar. Det tredje skuldkontot är „skuld till utlandet”, på vilket konto förts den lyfta delen av de krediter, som beviljats av ifrågavarande internationella institutioner. Denna skuld ökade under året från 1 848 milj. mark till 2 573 miljoner. Sistnämnda belopp utgör motvärdet för 11 140 000 dollar. — De i det föregående behandlade förbindelserna äro i allmänhet icke Finlands Banks egna skulder utan krediter, som genom bankens förmedling kommit landets näringsliv till godo.

För att förmedla en tydligare bild av Finlands Banks utländska skulder och tillgodohavanden, inklusive guld-kassan, presenteras i det följande en sammanställning, ur vilken även nettotillgodohavandets förändringar framgå.

Finlands Banks inhemska kreditgivning år 1952

Utgången av månaden	Statens växlar milj. mk	Statens IMF- och IBRD-växlar milj. mk	Andra växlar milj. mk	Hypotekslån milj. mk	Kassakreditiv milj. mk	Rediskonteringar milj. mk	Summa milj. mk
1951							
December	7 023	1 662	11 567	47	378	17	20 694
1952							
Januari	6 453	1 662	12 253	47	30	217	20 662
Februari	4 994	1 662	12 803	57	390	1 995	21 901
Mars	3 211	1 662	12 544	57	493	4 995	22 962
April	1 517	1 662	13 247	57	455	7 655	24 593
Maj	2 491	1 662	14 973	57	489	8 332	28 004
Juni	3 780	1 662	16 134	57	264	9 962	31 859
Juli	7 107	1 662	15 752	57	387	7 346	32 311
Augusti	16 394	1 662	15 248	57	370	5 716	39 447
September	15 273	1 662	15 725	57	528	7 412	40 657
Oktober	14 211	1 662	15 406	57	441	8 422	40 199
November	17 321	1 662	15 230	57	512	9 512	44 294
December	13 076	1 662	14 678	57	225	17 217	46 915

Den största förändringen visa rediskonteringarna. I början av året fanns det praktiskt taget inga rediskonter, men redan under de första månaderna, då penningmarknaden började stramas till, måste affärsban-

Utgången av året	Tillgodohavanden i utlandet milj. mk	Förbindelser i utlandet milj. mk	Nettotillgodohavanden milj. mk
1950	10 002	9 913	89
1951	36 115	4 767	31 348
1952	24 617	9 594	15 023

Finlands Banks utländska betalningsförhållande, som tack vare fördelaktiga konjunkturen förbättrades så oerhört under år 1951, har sålunda kännbart försämrats.

Utlåningen

Finlands Banks hela utlåning, som år 1951 hade gått ned med hälften, ökade åter under redogörelseåret, till en början långsamt men sedermera i snabb takt, och nådde toppunkten vid årets slut. Den totala utlåningssumman steg från 20 694 milj. mark till 46 915 miljoner och var då nominellt större än någonsin förut. Ökningen utgjorde hela 26 221 milj. mark eller 127 %. Utlåningens struktur och dess utveckling månad för månad belysas i följande sammanställning. Såsom härur framgår ha centralbankens tre viktigaste kreditformer var för sig bidragit till den kraftiga ökningen, ehuru med betydligt varierande belopp.

kerna ty sig till Finlands Bank. På sommaren sjönko rediskonteringarna något, men under årets senare månader ökade de ånyo och nådde toppen den 23 december med 19 003 milj. mark. Den 31 december hade

summan minskat litet, till 17 217 milj. mark. Då rediskonteringen starkt ökade vidtog Finlands Bank särskilda åtgärder i avsikt att begränsa den; en närmare redogörelse för nämnda åtgärder lämnas i den tredje avdelningen av denna berättelse. Utan dessa inskränkningar skulle beloppet av rediskonteringen tydligen ha stigit till ett ännu högre tal.

På andra plats bland de faktorer som ökade utlåningen kom statens kreditbehov. Statsväxlarnas belopp var under de första månaderna av året anspråkslöst i jämförelse med motsvarande summor ett år tidigare, men under sommaren ökade det ansevärt och stod hela hösten på en hög nivå. I slutet av november nåddes maximum för året, 17 321 milj. mark, varefter beloppet under december sjönk något. Statens lån från Finlands Bank ökade sålunda under 1952 med 6 053 milj. mark eller 86 %.

Utlåningen till bankens egentliga kunder växte likaså, ehuru betydligt mindre än de här förut behandlade delarna av växelportföljen. I början av året utgjorde denna växelkredit 11 567 milj. mark, och den ökade som vanligt under vinter- och vårmånaderna, då exportindustrin producerar för upplagring före den egentliga skeppningssäsongen. Maximum, 16 134 milj. mark, nåddes i slutet av juni, varefter dessa växlar något minskade, om än i mycket långsammare takt än föregående år, då exportkonjunkturerna voro fördelaktiga. I slutet av 1952 var beloppet 14 678 milj. mark, alltså 3 111 milj. mark eller 27 % större än vid årets början.

Både hypotekslånen och kassakreditiven voro av ringa betydelse i Finlands Banks utlåning. De förstnämnda hölls under största delen av året oförändrade, men det lyfta beloppet på kassakreditiv växlade betydligt vecka för vecka.

Fördelningen av Finlands Banks direkta diskontkredit mellan de viktigaste grenarna av näringslivet belyses av följande tabell.

	31/12 1949	30/12 1950	31/12 1951	31/12 1952
	%	%	%	%
Exportindustrin	58.2	54.7	42.5	49.3
Hemmamarknads- industrin	15.6	17.1	23.7	23.5
Kraftverken	5.2	11.2	14.0	10.9
Handeln	18.7	14.1	19.2	15.5
Det övriga näringslivet	2.3	2.9	0.6	0.8

Exportindustrins andel i denna kredit har sålunda ökat, medan åter de andra gruppernas andelar förblivit på sin tidigare nivå eller relativt sett gått tillbaka. Absolut taget har exportindustrins andel i växelkrediten från Finlands Bank ökat med c. 47 % och hemmamarknadsindustrins andel med 26 %, medan däremot den av kraftverken och handeln erhållna kreditens totalbelopp är av samma storleksgrad som året förut.

Räntesatserna

I december 1951 sänkte Finlands Bank diskontråntan och vid årsskiftet följde alla de övriga penninginstitutet exemplet. Finlands Banks lägsta diskontrånta stod under hela redogörelseåret oförändrat på 5 3/4 %. Den tilltagande åtstramningen på penningmarknaden skulle nog ha givit anledning till en höjning av räntesatserna, men då stabiliseringspolitiken förutsatte en relativt låg räntenivå kom frågan om att höja diskontråntan icke på dagordningen. — Räntepriinciperna vid rediskontering ha behandlats i annat sammanhang.

Sedelstocken

År 1952 förblev sedelstocken, som under tidigare år på grund av inflationen ökat synnerligen kraftigt, ungefär på den nivå den året förut hade nått men var naturligtvis från vecka till vecka underkastad sedvanliga säsongväxlingar. Orsaken till denna retardering var dels de försvagade konjunkturerna, dels penningvärdets stabilisering. Den sammanlagda utelöpande sedelmängden var vid årets början 44 774 milj. mark. Sedan minimum, 39 347 miljoner, hade nåtts den 23 januari, steg sedelstocken småningom och nådde i slutet av maj 46 579 milj. mark. Under sommaren och hösten sjönk den ånyo för att åter stiga vid årets slut till 46 153 miljoner. Härvid var de utelöpande sedlarnas värde 1 379 milj. mark större än ett år tidigare. Ökningen utgjorde sålunda endast 3 % mot 30 % året förut.

Sedelutgivningsrätten och dess användning

Nedanstående sammanställning visar, huru de till sedelutgivning berättigande medlen utvecklades under redogörelseåret.

	31/12 1951	31/3 1952	30/6 1952	30/9 1952	31/12 1952
	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk
Guldskassa	5 865	5 865	5 865	5 865	5 863
Utländska valutor	24 123	20 937	14 478	9 741	9 645
Utländska växlar	2 659	3 046	6 289	5 345	4 503
Utländska sedlar och kuponger	171	169	154	164	175
Inhemska växlar	20 269	22 411	31 538	40 071	46 634
Summa	53 087	52 428	58 324	61 186	66 820

Sedelutgivningsrätten ökade betydligt år 1952. Allt som allt steg den med 13 733 milj. mark eller 26 % jämfört med 6 % ett år tidigare. Ökningen berodde huvudsakligen på ovan omtalade ansvällning av växelportföljen. Då emellertid de utländska valutorna minskade blev resultatet det, att den ordinarie sedeltäckningens relativa andel av hela sedelutgivningsrätten sjönk betydligt, nämligen från 62 % till endast 30 %.

I jämförelse med värdet av de utelöpande sedlarna var sedeltäckningen riklig under hela året och steg från 119 % till 145 %. På samma sätt var sedeltäckningen i förhållande till summan av alla vid anfordran betalbara förbindelser anmärkningsvärt stor; den steg från 105 % i början av året till 115 % per den 31 december.

Den begagnade sedelutgivningsrätten och sedelutgivningsreserven (den obegagnade sedelutgivningsrätten) belyses i nästa tabell.

	31/12 1951	31/12 1952
	milj. mk	milj. mk
<i>Sedelutgivningsrätt</i>		
Guldskassa och utländska tillgodohavanden	32 818	20 187
Enligt § 6 i reglementet	50 000	50 000
Sedelutgivningsrätt	82 818	70 187
<i>Begagnad sedelutgivningsrätt</i>		
Utelöpande sedlar	44 774	46 153
Övriga avista förbindelser	5 039	11 293
På beviljade kassakreditiv inestående	646	802
Begagnad sedelutgivningsrätt	50 459	58 248
<i>Sedelutgivningsreserv</i>		
disponibel	2 628	8 572
beroende av supplementär täckning	29 731	3 367
Begagnat belopp och reserv	82 818	70 187

Den begagnade sedelutgivningsrätten ökade med 7 789 milj. mark, vilket huvudsakligen berodde på att posten „övriga avista förbindelser” steg, dels också på att sedelstocken ökade. Då sedelutgivningsrätten nedgick, närmast på grund av att de utländska valutorna minskade, följde att sedelutgivningsreserven krympte. Dess totalbelopp minskade från 32 359 milj. mark i slutet av 1951 till 11 939 miljoner i slutet av 1952, alltså med 20 420 milj. mark eller 63 %.

Minskningen i sedelutgivningsreserven berodde enbart på att den av supplementär täckning beroende delen av reserven sjönk till en bråkdel av sitt föregående värde; den omedelbart disponibla sedelutgivningsreserven växte däremot till drygt det trefaldiga.

Bankens förhållande till staten

Kontot för statens växlar är, efter omändringen år 1951, ett saldokonto, där den viktigaste delen utgöres av statens i Finlands Bank diskonterade växlar men där även saldot på statens upp- och avskrivningsräkning beaktas — antingen som minskning av skulden eller som ökning av tillgodohavandet i banken. Såsom tidigare påvisats var statens skuld till Finlands Bank under största delen av året märkbart mindre än under 1951, men i slutet av redogörelseåret uppstod ingen sådan lättnad i statens kassaställning och minskning av dess skuld som då. Följden var att statens skuld till Finlands Bank ultimo 1952 var 13 076 milj. mark mot 7 023 miljoner året förut.

Utöver nyss nämnda summor hör även IFB-täckningen till statens skulder. På detta konto ha nämligen bokförts Internationella Valutafondens och Internationella Återuppbyggnadsbankens växlar, vilka motsvara ett lika stort belopp på skuldsidan i bankens

ställning. Detta konto var, såsom ur föregående sammanställning framgick, hela året oförändrat 1 662 milj. mark.

Utländska clearingräkningar

Trots att exporten minskade, både till volym och än mera till värde, blev totalbeloppet av de genom clearingen inflyttna betalningarna något större än året förut, dvs. 54 795 milj. mark mot 52 014 miljoner år 1951 och endast 19 549 miljoner år 1950. Ökningen berodde huvudsakligen på den allt livligare exporten till Rådunionen, som sköttes i clearingväg. Även exporten på Kina ökade betydligt, tack vare ett i september ingånget triangeltal, och likaledes exporten på Israel och Turkiet. Å andra sidan observeras en avsevärd tillbakagång i handeln med flera länder, främst Väst-Tyskland och Norge.

Exportinkomsternas fördelning på olika länder framgår av nedanstående tabell, vari för jämförelsens skull motsvarande tal för år 1951 ha medtagits.

	1951 milj. mk	1952 milj. mk
Bulgarien	54	73
Grekland	956	556
Island	466	395
Israel	1 300	1 823
Italien	2 413	1 741
Japan	607	273
Jugoslavien	162	13
Kina	—	1 334
Norge	4 237	928
Polen	4 368	4 129
Rumänien	15	20
Rådunionen	15 876	26 555
Schweiz	1 631	1 476
Turkiet	875	1 374
Tyskland, Västra	17 701	12 997
Tyskland, Östra	761	773
Ungern	592	335
Summa	52 014	54 795

Nettosaldot på utländska clearingräkningar sådant det uppträder i Finlands Banks ställning stod naturligtvis på en mycket lägre nivå och varierade betydligt under

årets lopp. Den sista december utvisade kontot ett nettotillgodohavande på 4 430 milj. mark. Beloppet var märkbart större än året förut, då motsvarande saldo utgjorde 3 297 milj. mark.

Remburserna

Trots den livliga importen var användningen av importrembuser mindre än föregående år. Minskningen var tydligast under årets slutskede, då importen begränsades. Allt som allt öppnades 2 150 importrembuser år 1952 mot 2 910 året förut. Det sammanlagda värdet av rembuserna var 16 382 milj. mark mot 17 802 miljoner föregående år. Vid årets slut var värdet av de oavslutade importrembuserna en tredjedel mindre än år 1951 eller 2 115 milj. mark mot 3 141 miljoner. — Mest öppnades rembuser för import från Argentina, 4 387 milj. mark, Förenta Staterna, 3 061 miljoner, England, 2 504 miljoner, och Väst-Tyskland, 2 039 milj. mark.

Även antalet öppnade exportrembuser minskade, nämligen från 960 år 1951 till 846 år 1952. Deras värde var däremot nästan oförändrat, 9 337 milj. mark mot 9 291 miljoner år 1951. I slutet av 1952 belöpte sig de oavslutade exportrembuserna till 2 417 milj. mark, vilket var betydligt mera än ett år tidigare då motsvarande värde utgjorde endast 1 317 miljoner.

Bankens bokslut

I det föregående ha de viktigaste posterna i bankens ställning samt förändringarna i dem behandlats. Ytterligare är det skäl att som vanligt granska jämväl bankens balans samt vinst- och förlusträkning i deras helhet.

Balansräkningen

Finlands Banks balansräkning i slutet av år 1952 framgår ur nedanstående sammanställning, i vilken för jämförelsens skull även har tagits med motsvarande balans för föregående år, till vissa delar ändrad i överensstämmelse med den senaste balansen.

Tillgångar	31/12 1951 milj. mk	31/12 1952 milj. mk
Guld	5 864.5	5 863.4
Utländska valutor	24 123.1	9 645.3
Utländska växlar	2 658.9	4 503.2
Utländska sedlar och kuponger	171.5	174.7
Diskonterade växlar		
staten	7 023.3	13 076.4
" (IFB-täckning)	1 662.4	1 662.2
privata	11 566.8	14 677.6
Rediskonterade växlar ..	16.5	17 217.2
Hypotekslån	47.1	57.1
Kassakreditiv	378.2	224.8
Utländska clearingräkningar	3 296.9	4 430.1
Remburskredit	973.0	206.5
Obligationer i finskt mynt	756.4	853.6
Obligationer i utländskt mynt	192.2	307.1
Diverse räkningar	502.9	812.2
Summa	59 233.7	73 711.4

Skulder

Utelöpande sedlar	44 774.2	46 153.3
Upp- och avskrivningsräkningar	—	3 407.5
Postremissväxlar	171.3	310.3
Utländska kontoinnehavare	1 256.5	4 323.3
Internationella Valutafonden och Internationella Återuppbygg- nadsbanken	1 662.4	2 697.3
Skuld till utlandet	1 848.0	2 573.3
Diverse räkningar	162.8	722.0
Regleringsräkningar ...	1 416.8	5 071.0
Grundfond	5 000.0	5 000.0
Reservfond	1 527.1	2 241.7
Bankens vinst	1 414.6	1 211.7
Summa	59 233.7	73 711.4

Förutom det ovan relaterade må ännu följande observeras. Obligationernas bokföringsvärde var i slutet av redogörelseåret 1 161 milj. mark mot endast 949 miljoner ett år tidigare. Ökningen hänförde sig till både obligationer i finska mark och obligationer i utländskt mynt. De förstnämndas

bokföringsvärde ökade med 98 milj. mark, de senares något mera eller med 115 miljoner. — En betydande förändring skedde med remburskrediterna, vilkas värde gick ned till närmare en femtedel.

På skuldsidan fäster man sig vid upp- och avskrivningsräkningarna. Förändringen i denna post är delvis betingad av den bokföringstekniska omständigheten att kontot är ett slags saldokonto. Affärsbankernas tillgodohavanden på upp- och avskrivningsräkningarna belöpte sig nämligen till 4 033 milj. mark i slutet av 1952 och ett obetydligt större belopp eller 4 071 miljoner ett år tidigare, men då bankanvisningarna ultimo 1951 stego till 4 260 milj. mark och nu endast till 625 miljoner, upptogs bland Finlands Banks tillgångar år 1951 ett belopp, stort 189 milj. mark, varemot banken vid redogörelseårets slut hade en skuld på 3 408 miljoner.

Vidare är det skäl att observera regleringsräkningarna, på vilka föras vissa reserverade belopp, användbara för på förhand bestämda ändamål. Den kraftiga ökningen, 3 654 milj. mark, på dessa konton orsakades huvudsakligen av att de utländska valutorna minskade, på samma sätt som minskningen på nämnda konton året förut berodde på att de utländska valutorna ökade. Emedan de utländska valutorna bokföras till en lägre kurs än den faktiska, är följden den att vid inköp av valutor göres en del avskrivningar, och dessa reserveringar frigöras ånyo då valutor säljas.

Finlands Banks grundfond förblev, såsom framgår ur tabellen, oförändrad under redogörelseåret. Reservfonden växte däremot, då till densamma i enlighet med bankens reglering överfördes en del av nettovinsten för föregående år. Ökningen var 715 milj. mark. Reservfonden steg därmed till 2 242 milj. mark.

Dessutom har Finlands Bank, såsom i tidigare årsberättelser påpekats, en hel del sådana tillgångar, som icke komma till synes i bankens balansräkning, emedan de enligt reglementet ej få räknas till bankens „tillgångar”. Till dem höra fastigheterna för bankens huvud- och filialkontor samt en del andra fastigheter och en begränsad mängd aktier, främst i Tervakoski Oy. I samband med bokslutet för 1952 gjordes en del över-

föringar till fastighetsförteckningen, varigenom värdet av bankens fastigheter lågt räknat steg till något över 1.6 miljarder mark. Värdet av bankens aktieinnehav är e. 0.8 miljarder mark.

Inkomster		1951 mk	1952 mk
Räntor på inhemsk utlåning	1 328 181 112	1 108 349 348	
Räntor på korrespondenter i utlandet	18 260 149	129 368 593	
Räntor på obligationer	134 225 900	107 747 796	
Diverse inkomster	30 897 026	70 680 237	
Agiovinst	642 039 448	495 719 994	
Provisioner	206 747 205	220 460 361	
Summa	2 360 350 840	2 132 326 329	
Utgifter			
Löner och arvoden	253 377 831	272 436 595	
Pensioner och understöd	17 631 285	18 034 197	
Familjepensioner	—	5 434 380	
Bankfullmäktiges arvoden och expenser	1 060 300	1 460 720	
Arvoden åt filialkontorens kontrollanter	697 700	707 700	
Andelar i barnbidrag och folkpensionspremier	13 162 165	14 207 465	
Sedeltillverkningen	107 783 280	156 771 664	
Omkostnader	63 049 082	73 448 629	
Avskrivningar	475 546 708	354 640 246	
Avskrivningar på inventarier	13 419 297	23 455 323	
Bankens vinst	1 414 623 192	1 211 729 410	
Summa	2 360 350 840	2 132 326 329	

Bankens bokförda totalinkomst som i allmänhet har vuxit, främst på grund av inflationen, minskade under redogörelseåret med 228.0 milj. mark. Minskningen var sålunda närmare 10 % jämfört med en inkomstökning om 33 % ett år tidigare. Till inkomstminskningen bidrogo många faktorer, främst räntor och agio. Ränteinkomsterna av den inhemska lånerörelsen minskade med 219.8 milj. mark eller närmare 17 % beroende på att de tillämpade utlåningsräntorna under hela året voro 2 % lägre än år 1951. Den bokförda ränteinkomsten var något mindre än den faktiska, emedan en del av den sistnämnda såsom under alla tidigare år hade förts till reserveringarna. Agiovinsten minskade med ungefär en fjärdedel från föregående år. Även ränteinkomsten från obligationerna minskade. Å andra sidan voro räntorna på korrespondenter i utlandet större än under tidigare år, beroende på att tillgodohavandena på ifrågavarande konto

Vinst- och förlusträkningen

Finlands Banks vinst- och förlusträkning för år 1952, jämförd med motsvarande siffror för föregående år, framgår ur följande sammanställning.

	1951 mk	1952 mk
Summa	2 360 350 840	2 132 326 329

hade ökat år 1951. Inkomsten från provisionerna steg något och kontot „diverse inkomster” ökade betydligt.

De egentliga utgifterna hade i allmänhet ökat från föregående år om än relativt litet i jämförelse med tidigare års utgiftsökning. Löneutgifterna stego sålunda 19.1 milj. mark eller knappt 8 % och omkostnaderna 10.4 miljoner eller närmare 17 %. Den största ökningen visade utgifterna för sedeltillverkningen, nämligen 49.0 milj. mark eller 45 %. En ny utgiftspost bildade familjepensionerna. Summan av alla pensioner och understöd steg därför med 5.8 milj. mark eller e. 33 %. Totalsumman av alla egentliga utgifter var 542.5 milj. mark och sålunda 85.7 miljoner eller närmare 19 % större än år 1951.

Såsom förut antytts gjordes liksom under tidigare år i samband med bokslutet ansevärliga avskrivningar. Sålunda avskrevs för Vasa-filialens nybyggnad 146.0 milj. mark, för sedeltryckeriets nybyggnad 100.0 miljo-

ner, för tomten vid Snellmansgatan 21 51.0 miljoner samt för Kyrkogatan 14, Kotka-kontoret och fastigheten vid Keskustori 7, Tammerfors, samt dessutom för ändrings- och reparationsarbeten i Tammerforsfilialen sammanlagt 57.6 milj. mark. Dessa avskrivningar stego sammanlagt till 354.6 milj. mark mot 475.5 miljoner året förut. Dessutom avskrevs hela värdet av nyanskaffade och kompletterade inventarier, 23.5 milj. mark.

Finlands Banks nettovinst utgjorde efter nämnda avskrivningar 1 211.7 milj. mark och var sålunda 202.9 miljoner eller drygt 14 % mindre än år 1951. Nettovinstens senaste utveckling, vilken i hög grad påverkats av det förändrade penningvärdet, belyses av följande siffror:

År 1947	603.8	milj. mark
„ 1948	834.2	„ „
„ 1949	907.6	„ „
„ 1950	1 004.4	„ „
„ 1951	1 414.6	„ „
„ 1952	1 211 729 410	„ „

Enligt bankens reglemente bör hälften av nettovinsten, alltså 605 864 705 mark, överföras till bankens reservfond, som efter denna överföring stiger till 2 847.6 milj. mark. Nettovinstens andra hälft, 605.9 milj. mark, torde i sin helhet komma att användas för täckande av statens allmänna utgifter, emedan i statens inkomstbudget för innevarande år har förutsatts en inkomst på 700.0 milj. mark från Finlands Banks vinstmedel.

Av bankfullmäktige handlagda ärenden

Revisionen

De vid 1951 års riksdag utsedda ordinarie revisorerna, kommunalrådet Kaapro Moilanen, kassörskan Kaisa Hiilelä, redaktören Matti Janhunen, professor Kalle Kauppi och kommunalrådet Heikki Soininen, verkställde under tiden mellan den 18 och 22 februari i fjol revision av bankens räkenskaper för år 1951. I enlighet med revisorernas tillstyrkan och med stöd av stadgandena härom i bankens reglemente ha bankfullmäktige beviljat direktionen ansvarsfrihet för bankens förvaltning under år 1951.

Granskningen av lånerörelsen och valutahandeln

Bankfullmäktige ha under året enligt sin instruktion granskat bankens lånerörelse och övriga placeringar ävensom valutahandeln vid följande tidpunkter: den 6 februari, den 24 april, den 17 juni, den 27 augusti, den 24 september och den 20 november.

Inventeringen samt inspektionen av avdelningskontoren och agenturerna

a) I huvudkontoret.

Bankfullmäktige ha verkställt i § 6 av sin instruktion föreskriven inventering av huvudkontorets kassor, kassavalv och fonder ävensom lånehandlingar och säkerheter samt panter och depositioner. Inventeringen gav icke anledning till anmärkning.

b) I avdelningskontoren.

Bankfullmäktige ha övervakat, att avdelningskontorens handkassor och valv en gång i månaden samt växlar, skuldsedlar och panter minst tre gånger under året inventerats av kontrollanterna vid kontoren.

c) I agenturerna.

Likaså ha bankfullmäktige övervakat, att kontrollanterna vid de affärsbanker, som

sköta bankens agenturer, avtalsenligt en gång i månaden inventerat agenturernas kassamedel.

Dessutom ha under året samtliga avdelningskontor inspekterats.

Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning

Bankfullmäktige ha godkänt räkenskaperna för år 1951 för de Längmanska och Rosenbergska fonderna samt Elis Holms nödhjälpsfond ävensom översänt avskrifter av räkenskaperna till bankutskottet.

Direktionen

Vid bankfullmäktiges möte den 18 juli väcktes fråga om att ordföranden i direktionen Sakari Tuomioja måtte träda tillbaka från utrikesministerposten och återupptaga sitt arbete i Finlands Bank, emedan det ur bankens synpunkt vore av vikt att direktionens ordinarie ordförande under den tillskärpning av läget som kunde väntas vore på sin plats och svarade för ärendenas skötsel. Bankfullmäktiges ordförande fick i uppdrag att diskutera frågan med statsministern och utrikesministern.

Överläggningarna ledde dock icke till resultat, emedan ifrågavarande omställning stötte på praktiska svårigheter. Med anledning härav behandlade bankfullmäktige ärendet ånyo vid möten den 27 augusti och den 24 september och beslöt vid sistnämnda möte, att den tjänstledighet, som direktionens ordförande Tuomioja tillsvidare åtnjutit för handhavande av ministeruppdraget, skulle utgå senast den 31 december 1952, varför han senast i början av innevarande år ägde att återupptaga sin tjänst i Finlands Bank.

Med stöd av detta bankfullmäktiges beslut anhöll minister Tuomioja om befrielse från

sitt medlemskap i statsrådet, och den 26 november beviljade Republikens president honom avsked. Den 1 december återtog direktionens ordförande Tuomioja sina åligganden i banken.

Vid möte den 20 november förordnade bankfullmäktige professor Klaus Waris, som sedan början av redogörelseåret hade fungerat som biträdande medlem av direktionen, att fortfarande och ända tills bankdirektör Kekkonen bleve befriad från sitt statsministeruppdrag och åter kunde träda i tjänst, handhava samma uppdrag.

Ändring av rediskonteringsvillkoren

Emedan rediskonteringen, som under tiden efter kriget har blivit en nästan konstant företeelse, särskilt under de senaste åren har gjort det möjligt för penninginstitutet att öka sin utlåning mera än vad som ur penningvärdepolitisk synpunkt hade varit önskvärt, har Finlands Bank på olika sätt försökt begränsa den. Den 26 september 1950 berättigade bankfullmäktige banken att från början av därpåföljande oktober vid rediskontering av växlar tillämpa en ränta som var lika med, eller enligt direktionens prövning med högst $\frac{1}{2}$ % översteg, den ränta till vilken växlar ursprungligen diskonterats. Sagda tilläggsränta om $\frac{1}{2}$ % tillämpade direktionen fr. o. m. den 22 februari 1951 i fall då vederbörande penninginstituts rediskonteringar överstego summan av dess egna medel. Dessutom gav direktionen i cirkulärbrev till de kreditgivande penninginstitutet direktiv för undvikande av en expansion av utlåningen och fordrade i vissa fall, att sådana större nya krediter, som skulle föranleda rediskonteringar, på förhand skulle underställas Finlands Banks direktion för godkännande.

Då ovan nämnda åtgärder icke ledde till önskat resultat, meddelade direktionen i en till bankfullmäktige riktad skrivelse av den 5 juni 1952, att den hade undersökt nya möjligheter att avbryta denna utveckling. Härvid hade direktionen konstaterat att ifrågavarande räntetillägg om $\frac{1}{2}$ % tydligen ej var närmelsevis tillräckligt för att hindra rediskonteringen att växa oskäligt stor och tvinga penninginstitutet att noga pröva om det lönade sig för dem att ytterligare öka sin

utlåning. Direktionen föreslog, att bestämmelserna rörande rediskonteringsräntan skulle ändras så, att vid rediskontering av penninginstitutens växlar skulle tillämpas antingen samma ränta som den, till vilken växlar ursprungligen diskonterats, eller — då respektive penninginstituts rediskontering överskrider en av direktionen fastställd maximigräns eller varar längre än vad som kan anses nödigt — enligt direktionens prövning en ränta som med högst 3 % överstiger den ursprungliga diskonteringsräntan, dock minst den diskontranta som Finlands Bank tar av sina egna kunder.

Bankfullmäktige behandlade direktionens förslag den 17 juni och beslöt godkänna det. Beslutet trädde i kraft följande dag, och direktionen beslöt med stöd härav, att från den 25 juni höja den gräns, vartill penninginstitutet fingo rediskontera sina kundväxlar utan tilläggsränta, till 140 % av vederbörande penninginstituts egna medel. Samtidigt beslöt direktionen, att penninginstitutet för sina rediskonteringar böra, utöver den ränta de tagit av sina kunder, betala en tilläggsränta utgörande $\frac{1}{2}$ % om rediskonteringarna äro över 140 % men högst 150 %, 1 % om rediskonteringarna äro över 150 % men högst 170 %, 2 % om de äro över 170 % men högst 200 % och 3 % om rediskonteringarna uppgå till över 200 % av respektive penninginstituts egna medel. Om ifrågavarande penninginstituts inlåning från allmänheten och inhemska penninginstitut sjunker under beloppet per 31 maj 1952, höjes gränsen för rätten att rediskontera utan tilläggsränta med samma belopp, medan åter gränsen i motsvarande grad sänkes, om penninginstitutets inlåning ökas. Höjningarna och sänkningarna samt ovan beskrivna gränser för tilläggsräntorna fastställas för en månad framåt i gången efter det penninginstitutet publicerat sin ställning.

Av Internationella Återuppbyggnadsbanken erhållna krediter

Vid sitt möte den 24 april godkände bankfullmäktige direktionens hemställan om att Finlands Bank måtte i Internationella Återuppbyggnadsbanken, Washington D. C., upptaga en kredit om 20 miljoner dollar, vilken kredit Internationella Återuppbyggnadsban-

ken hade gått in på att bevilja mot garanti av finska staten och mot en årlig ränta om 4 3/4 %. Av krediten användas 9.5 miljoner dollar för utvecklande av Finlands träförädlingsindustri, 9.5 miljoner dollar för byggnad av kraftverk och kraftöverföringsledningar samt 1.0 miljon dollar för anskaffande av åkerröjnings- samt vatten- och vägbyggnadsredskap. Lånekontraktet undertecknades den 30 april 1952.

Vid möte den 27 augusti godkände bankfullmäktige direktionens hemställan om att Finlands Bank måtte i Internationella Återuppbyggnadsbanken upptaga en kredit om 18 miljoner svenska kronor, även den garanterad av finska staten och löpande med samma ränta om 4 3/4 % per år. Kreditmedlen lånas åt finska träförädlingsindustrin. Lånekontraktet undertecknades den 13 november 1952.

Nya korrespondentbanker

På hemställan av direktionen fattade bankfullmäktige under redogörelseåret beslut om antagande av fem nya korrespondenter för Finlands Bank. Ifrågavarande banker, vilka förklarar sig därtill villiga, äro Bank of America National Trust and Savings Association, San Fransisco, Hamburger Kreditbank, Hamburg, Rheinisch-Westfälische Bank, Düsseldorf, Rhein-Main Bank, Frankfurt (Main) och Sveriges Kreditbank Ab, Stockholm.

Planerna på att ändra täckningen för Finlands Banks sedelutgivning

Vid möte den 27 augusti behandlade bankfullmäktige på basen av en av direktionen uppsatt promemoria frågan om att ändra § 6 i Finlands Banks reglemente så, att som täckning för bankens sedelutgivning ej skulle godkännas statsväxlar i samma utsträckning som nu gällande reglemente förutsätter dvs. 30 miljarder mark. Då statens växelskuld till Finlands Bank, obeaktat IFB-täckningen, under förra delen av 1952 helt och hållet försvann ur bankens ställning och även senare höll sig under 20-miljarder gränsen, ansågs det i promemorian möjligt att sänka maximigränsen för statens växlar till 20 miljarder, medan maximigränsen för sedelutgivningen ävensom övriga bestämmelser om

sedelutgivningen bibehöllös vid det gamla. Då utvecklingen av det ekonomiska läget likväl temporärt kan öka statens penningbehov så mycket, att nämnda maximigräns 20 miljarder mark kan visa sig vara för låg, föreslogs i promemorian, att åtgärder skulle vidtagas för att tillgodose statens tillfälliga kreditbehov i privata kreditinrättningar, för den händelse statens växelkredit i Finlands Bank hotar överskrida maximigränsen. Då ordnandet av dylika lån förutsätter samverkan mellan statsrådet, de privata kreditinrättningarna och Finlands Bank, föreslog direktionen i sin promemoria, att bankfullmäktige skulle anhålla om att statsrådet måtte tillsätta en kommitté för att bereda sagda förslag, så att eventuella lagstiftningsåtgärder måtte kunna vidtagas samtidigt som maximigränsen för statens växelkredit i Finlands Bank sänkes.

Bankfullmäktige enades om att understöda de i direktionens promemoria framställda förslagen och anhöllo i en skrivelse av den 24 september om att statsrådet måtte tillsätta en kommitté för att undersöka möjligheterna att sänka maximigränsen för statens växelkredit i Finlands Bank och den därmed sammanhängande planen att ålägga penninginstitutet att placera en viss del av sin inlåningsökning i statens värdepapper.

Köp av Ab Kemi Oy:s aktier

Sedan Ab Kemi Oy, en av Finlands Banks största kreditkunder, mot slutet av redogörelseåret råkat i betalningssvårigheter, började bankens direktion planera åtgärder för att ordna bolagets krediter och verksamhet. Sina förslag framförde direktionen vid ett möte den 20 november för bankfullmäktige, vilka yttrade sig därom.

En åtgärd för anskaffande av nytt kapital till bolaget var, att det beslöt höja sitt aktiekapital med 643.4 miljoner mark genom emission av 321 700 stycken nya aktier om nominellt 2 000 mark. Vid aktieteckningen, som avslutades den 15 december, tecknades 68 553 stycken aktier, varför 253 147 stycken blevo otecknade. Med anledning härav hemställde direktionen hos bankfullmäktige att Finlands Bank måtte av de otecknade aktierna köpa högst 200 000 stycken till nominellt värde, varigenom, då en del bolag åtagit sig att köpa in den överblivande aktieposten, höj-

ningen av aktiekapitalet skulle bli genomförd. Samtidigt meddelade direktionen att Finlands Banks köp av aktierna endast vore en interimistisk åtgärd och att avsikten var att sälja dem vidare så snart förhållandena det tillåto. Bankfullmäktige godkände den 18 december förslaget att köpa in aktierna.

Planerna på ny myntenhet och ändring av vissa sedeltyper

Direktionen hade i en den 21 februari 1951 daterad skrivelse till bankfullmäktige framkommit med förslag till namn på den planerade nya myntenheten och föreslagit att denna myntenhet, som skulle motsvara 100 nuvarande mark, skulle heta riks och att dess hundraedel, som skulle motsvara vår nuvarande mark, skulle heta mark. Direktionen ansåg det viktigt att frågan om myntenhetens namn avgjordes ofördröjligen, redan före de andra förslagen i samband med verkställandet av myntreformen, emedan tillverkningen av de nya sedelmodellerna, vilken skulle taga en lång tid i anspråk, förutsatte att ifrågavarande namn är bekant. För fastställande av namnet på myntenheten föreslog direktionen, med stöd av lagberedningens utlåtande, att till riksdagen måtte avlätas en proposition till lag, enligt vilken statsrådet skulle berättigas vidtaga åtgärder för att förbereda övergången till högre myntenhet utgående från att myntenhetens namn skulle vara riks och namnet på dess hundraedel mark.

Bankfullmäktige behandlade förslaget vid sitt möte den 9 mars 1951 och bordlade då frågan. På anhållan av direktionen upptogs den ånyo till behandling vid mötet den 24 september 1952. Direktionens förslag om namnet på den nya myntenheten och dess hundraedel tilltalade icke bankfullmäktige, vilka återremitterade hela frågan om den nya myntenheten till direktionen för vidare prövning.

Med anledning av nyssnämnda beslut meddelade direktionen bankfullmäktige i en skrivelse av den 19 november, att då uppgörandet av ett nytt förslag rörande myntreformen kräver en ansenlig tid, borde, förrän myntreformen i hela dess utsträckning kan förverkligas, vissa interimståtgärder vidtagas. Direktionen föreslog sålunda, att, när de nuvarande sedlarnas format är för stort, man

ofördröjligen skulle övergå till det mindre sedelformat, 142 × 67 mm, vilket bankfullmäktige den 27 januari 1949 fastställt för de planerade nya sedlarna. Samtidigt meddelade direktionen som sin åsikt, att i detta sammanhang beslut borde fattas om att taga i bruk en ny sedel på 10 000 mark.

Bankfullmäktige godkände direktionens framställningar den 20 november och beslöt att Finlands Bank skulle börja tillverka nya 10 000-markssedlar av formatet 142 × 67 mm, vilka återge J. V. Snellmans porträtt, samt sedlar av ny typ och sagda format om 5 000, 1 000, 500 och 100 mark, av vilka 5 000-markssedlarna återge K. J. Ståhlbergs porträtt och 1 000-markssedlarna J. K. Paasikivis porträtt. Dessutom beslöts att på alla ovan nämnda sedlar framsidan skall förses med enbart finskspråkig text och fransidan med enbart svenskspråkig text.

Fastighetsköp

Den 15 juli hemställde direktionen hos bankfullmäktige om att banken, med tanke på den bostadsbyggnad som planerats för tjänstemän vid bankens huvudkontor, skulle för en köpeskilling om 51 miljoner mark förvärva den åt banken salubjudna gården och tomten N:o 5, kvarteret N:o 17 i I stadsdelen av Helsingfors stad, adress Snellmangatan 21. Tomten gränsar till den av banken år 1950 köpta tomten Snellmangatan 23. Direktionen meddelade sig hysa planer på att låta uppföra ett byggnadskomplex på dessa tomter, vilka såsom liggande i huvudkontorets omedelbara närhet rätt väl lämpa sig för ovan nämnda ändamål. Arealen av tomten Snellmangatan 21 utgör 3 631 m²; endast några obetydliga bostads- och magasinbyggnader finnas på tomten, medan största delen är obebyggd. Bankfullmäktige godkände förslaget den 18 juli 1952 och köpebrevet för fastigheten undertecknades den 22 i samma månad.

Den nya sedeltryckeribyggnaden

Vid sitt möte den 9 mars 1951 beslöt bankfullmäktige på hemställan av direktionen, att den nya sedeltryckeribyggnaden skulle uppföras på Finlands Banks av staten arrenderade område på tomten N:o 3 c, kvarteret 44 a i I stadsdelen av Helsingfors stad,

och befullmäktigade direktionen att skrida till förberedande åtgärder för igångsättande av byggnadsarbetena och att låta göra byggnadsritningar, vilka i sinom tid skulle underställas bankfullmäktige för slutgiltigt godkännande. Huvudritningarna blevo färdiga i april 1952 och bankfullmäktige godkände dem den 24 i samma månad.

Enligt ritningarna kommer nybyggnadens totala rymdinnehåll att vara c. 41 000 m³. Härav kommer på det egentliga sedeltryckeriets del c. 33 000 m³ och resten på två valvåningar under jorden för bankens bruk samt en för banken och sedeltryckeriet gemensam uppvärmningscentral jämte skorsten.

Sprängningsarbetena för nybyggnaden äro redan slutförda, likaså grundarbetena för valvåningarna och pannrummet. Det egentliga byggnadsarbetet gavs enligt ett den 22 november 1952 daterat aekordavtal till Teräsbetoni Oy.

Fastställande av familjepensionsstadga för Finlands Bank

Sedan Republikens president den 21 mars 1952 hade stadfäst den av riksdagen godkända lagen om ändring av § 17 i Finlands Banks reglemente, i den form bankfullmäktige i sin skrivelse av den 18 december 1951 till statsrådet hade föreslagit, och bankfullmäktige sålunda fått fullmakter att fastställa familjepensionsstadga för Finlands Bank, lämnade direktionen den 17 april till bankfullmäktige ett förslag till familjepensionsstadga för Finlands Bank. Direktionen hade vid uppgörandet av sitt förslag följt de allmänna principerna i lagen om statens familjepensionsförsäkring och därjämte i tillämpliga delar följt det reglemente, som av finansministeriet fastställts för postsparbankens familjepensionsfond. Bankfullmäktige fastställde familjepensionsstadgan för Finlands Bank den 24 april 1952 och bestämde att den skulle gälla retroaktivt från den 1 januari 1952.

Pensioner och understöd

Bankfullmäktige beviljade under året en pension enligt pensionsstadgan och sju understöd till ett sammanlagt årligt belopp av 1 818 900 mark.

Dyrortstilläggen och den extra personalens avlöning

I december hemställde direktionen hos bankfullmäktige om att åt bankens ordinarie och extra personal även år 1953 måtte erläggas dyrortstillägg enligt samma principer som åt statstjänstemännen. Bankfullmäktige godkände förslaget den 16 december och beviljade för ändamålet ett anslag om sammanlagt c. 18 800 000 mark.

Vid samma möte den 16 december anslog bankfullmäktige c. 88 000 000 mark att under år 1953 användas till avlöning av bankens extra personal. Emedan det anslag som för detta ändamål hade beviljats för år 1952 ej hade räckt till, beviljade bankfullmäktige samtidigt ett tilläggsanslag om c. 3 000 000 mark att användas för den extra personalens avlöning år 1952.

Kontrollanterna vid avdelningskontoren

Som kontrollanter vid bankens avdelningskontor och som deras suppleanter fungera enligt bankfullmäktiges beslut under år 1953 följande personer:

Kontoret i Björneborg: kontrollanter filosofiedoktorn Frans Vihtori Härmä och direktören Yrjö Nurmi samt suppleanter borgmästaren, vicehäradshövdingen Väinö Wilhelm Hahta och stadsdirektören Martti Johannes Ekblom;

Kontoret i Joensuu: kontrollanter kommerserådet Juhana Tarma och verkställande direktören Aleksanteri Vornanen samt suppleanter köpmannen Aulis Erkki Tahvo Aho och häradsskrivaren, vicehäradshövdingen Mauno Moilanen;

Kontoret i Jyväskylä: kontrollanter direktören Kaarlo Vilhelm Laitila och polismästaren, vicehäradshövdingen Eino Ilmari Karpio samt suppleanter biträdande stadsdirektören, diplomingenjören Veikko Johannes Tolamo och direktören Toivo Johannes Heinen;

Kontoret i Kotka: kontrollanter verkställande direktören, kommunalrådet Veikko Aleksander Cajander och verkställande direktören, kommerserådet, borgmästaren Hugo Gustaf Johannes Melart samt suppleanter stadssekreteraren, vicehäradshövdingen Kustaa Ilmari Laaksonen och verkställande direktören Kaarlo Erkki Marjanen;

Kontoret i Kuopio: kontrollanter borgmästaren Alvar Hjalmar Mikael Hurta och lantbruksrådet Niilo Ilmari Jokinen samt suppleanter äldre justitierådmannen Gunnar Valdemar Hellén och kontorsföreståndaren Vilho Ruotsalainen;

Kontoret i Lahtis: kontrollanter direktören Väinö Tuompo och stadsdirektören Olavi Ilmari Kajala samt suppleanter verkställande direktören, ingenjören Torsten Martin Lindroos och äldre justitierådmannen, vicehäradshövdingen Ero Johannes Kyläkallio;

Kontoret i S:t Michel: kontrollanter häradshövdingen Erkki Veikko Kuokkanen och politierådmannen Otto Kinnunen samt suppleanter direktören Walter Pulkkinen och biträdande direktören, agronomen Timo Lepänen;

Kontoret i Tammerfors: kontrollanter verkställande direktören, kommerserådet Alpo Pesonen och lagmannen, justitieborgmästaren Lauri Talvia samt suppleanter verkställande direktören, översten Eric B:son Schauman och verkställande direktören Lauri Pellas;

Kontoret i Tavastehus: kontrollanter verkställande direktören Kaarlo August Noro och vicehäradshövdingen Yrjö Jokiranta samt suppleanter verkställande direktören, ekonomierådet Aleksi Tandefelt och direktören ekonomen Anders Gustaf Kuusterä;

Kontoret i Uleåborg: kontrollanter verkställande direktören Otto Alfons Karhi och justitieborgmästaren Kaarlo Torsten Reinilä samt suppleanter direktören Jalmari Kustaa Korkeakivi och verkställande direktören, kommerserådet Aarne Toivonen;

Kontoret i Vasa: kontrollanter direktören, kommerserådet Lauri Aleksander Niinioja och borgmästaren Axel Elias Laxén samt suppleanter direktören Juho Viljam Vaahtoniemi och t. f. verkställande direktören, hovrättsauskultanten Magnus Erik Tuomas-Kettunen; samt

Helsingfors den 12 mars 1953.

VIHTORI VESTERINEN

**Väinö Tanner
Kusti Eskola
Juho Niukkanen
Aimo Aaltonen**

**Arvi Ahmavaara
Onni Peltonen
J. O. Söderhjelm
Yrjö Murto**

Esko K. Leinonen

Kontoret i Åbo: kontrollanter landshövdingen Frans Vilho Kytta och direktören Juho Heikki Kurkela samt suppleanter direktören Aarne Laaksonen och verkställande direktören Väinö Jylhä.

Bankfullmäktige och revisorer

Såsom bankfullmäktige fungerade år 1952 följande av riksdagens elektorer därtill utsedda personer:

Vesterinen, Vihtori, minister,
Tanner, Väinö, verkställande direktör,
Ahmavaara, Arvi, lagman,
Pekkala, Mauno, generaldirektör,
Eskola, Kusti, lantbrukare,
Peltonen, Onni, lokomotivförare,
Niukkanen, Juho, lantbrukare,
Söderhjelm, Johan Otto, jurisdoktor,
Aaltonen, Aimo, timmerman.

Efter generaldirektör Mauno Pekkals död den 30 juni utsågo riksdagens elektorer den 4 december till bankfullmäktig i hans ställe för den återstående mandattiden funktionären *Yrjö Murto*.

De tre förstnämnda utgjorde de ordinarie bankfullmäktige. Som ordförande fungerade hela året under tecknad Vesterinen och som viceordförande under tecknad Tanner.

Till bankens revisorer för granskning av 1952 års räkenskaper ha riksdagens elektorer utsett följande personer:

Soininen, Heikki, kommunalråd, suppleant
Laine, Lauri, lantbrukare;
Hüüelä, Kaisa, kassörska, suppleant
Bryggari, Tuomas, stenarbetare;
Moilanen, Kaapro, kommunalråd, suppleant
Kullberg, Henrik, lantbrukare;
Janhunen, Matti, redaktör, suppleant
Kulo, Kusti, värdledare; samt
Kannisto, Heikki, politieborgmästare, suppleant
Öhman, Carl Arne, juriskandidat.

IVA5a 1953 82683
Riksdagens
Riksdagens bankfullmäktiges
berättelse för

POISTETTU
SUOMEN PANKIN
1995-06-28 KIRJASTO